

No 103.

Kalendarzyk tygodniowy:

Piat. św. Piusa Pap.
Sob. św. Jana Apost.
Niedz. Opiaki św. Józefa.
Pon. św. STANISŁAWA.
Wt. św. Grzegorza.
Sr. św. Izydora Or.
Czw. św. Mamerta B. M.

Wschód słońca: godz. 4 m. 25
Zachód słońca: godz. 7 m. 29
Dług. dnia: godz. 15 m. 04
Przybyło dnia: g. 7 m. 31

Cena prenumeraty:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k. —

Półrocznie „ 3 „ —

Kwartalnie „ 1 „ 50

Miesięczn. „ — „ 50

Odnoszenie 10 k. m.

Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40

Półrocznie „ 3 „ 70

ZAGRANICĄ:

Miesięczn. „ 1 „ 10

Redakcja

w Łodzi,

ul. Przejazd № 8.

Nr. telefonu 593.

ROZWIÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Piątek, dnia 5 maja 1911 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Fabianiszach a.p. Teodora Minke; w Zgierzu, w aptece p. Patka.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane” przed tekstem 50 kop. za wiersz pet. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 1/2 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

Biuro wyszukiwania pracy dla robotników Łódzkiego Chrz. Towarzystwa Dobroczynności, Wólczańska № 95 **TELEFON 1592 23-54.**

Bardzo ważne! — „WOLNE CHWILE” 1721

Nakładem Księgarni Komisowej Józefa Gutgelda w Warszawie, Al. Jerozolimskie № 39 wychodzi od 1 Stycznia r. b. najtańsze popularne pismo polskie p. t. „Wolne chwile” — tygodnik powieściowy. Cena na pojedynczego 6 kop. W prenumeracie wraz z przesyłką rocznie rb. 4, półrocznie rb. 2, kwartalnie rb. 1. Z druku został już wypuszczony № 16. Na żądanie № 1 bezpłatnie.

Szkoła przygotowawcza koedukacyjna Jadwigi Zawadzkiej
Piotrkowska № 103,

z d. 1 lipca mieścić się będzie w obszernym, higienicznym lokalu, przy ul. Spacerowej № 17 (dom Akc. Tow. K. Scheiblera. Szkoła gruntownie przysposabia dzieci do średnich zakładów naukowych. Prócz przedmiotów obowiązkowych, — rysunki, śpiew, słówko, gimnastyka, gry i zabawy pedagogiczne; na żądanie — język niemiecki i konwersacja francuska. Personel nauczycielski poważny. Najnowsze pomoce naukowe. Opieka lekarska. Ilość dzieci ściśle ograniczona. Przy szkole z dniem 1-ym września otwarty zostanie wzorowo urządzone

ZAKŁAD FREBLOWSKI pod kierunkiem ratynowanej specjalistki. — Informacje, program i zapisy — codziennie od godziny 5—7 po południu. 1526

Teatr popularny (KONSTANTYNOWSKA 16)
Przedstawienie artystów dramatycznych. Teatru popularnego.
Jutro po połudn. „Żyd wieczny tułacz”
Jutro wiecz. „Roznosicielka chleba”

CAMPEADOR
PARFUM ULTRA-PERSISTANT
ED. PINAUD, PARIS

2219—23

PEREAT
RADYKALNY ŚRODEK DO TĘPIENIA WSZELKIEGO ROBOCTWA
UZNANY I ROZPOWSZECZONY NA CAŁYM ŚWIECIE
Tow. Akc. J. D. RIEDEL
LONDYN BERLIN NOWYJORK 1321

Teatr Łódzki
(Cegielińska 63.)

Jutro o g. 8 m. 15 w.

„Idealisci” Włodzimierza Perzyńskiego

Towarzystwo Przeciwbębracze prosi o zbieranie odpadków.
Biuro, Cmentarna 10.

W 25-tą rocznicę powstania Komisji kolonizacyjnej.

II

Polacy wobec ataków niemieckich i wzmocnionej działalności Komisji kolonizacyjnej przede wszystkim nie upadli na duchu, lecz zabrali się do systematycznej i wytężonej pracy nad obroną zagrożonej ziemi. Po pozbyciu się słabszych żywiołów, które w latach 1886—1894 przefrymarowały 107 majątków polskich o łącznym obszarze 64,810 hektarów, obywatelstwo polskie spostrzegło, iż istnieją jeszcze środki ratunku, a opinia publiczna piętnowała energicznie sprzedawczyków.

Środkami ratunku były przede wszystkim spółki parcelacyjne, które powstały w Poznańskim w roku 1896 i Związek ziemian, założony w roku 1902. W jednej chwili prawie polepszyły się stosunki materialne wielkich rolników polskich, a wzmógł je niesłychany wzrost cen ziemi, za którą np. Komisja kolonizacyjna w r. 1886 płaciła po 568 marek za hektar, podczas gdy w roku 1907 musiała za taki sam obszar płacić 1508 marek.

Nie też dziwnego, że już przed dziewięciu laty zaczyna się Komisja kolonizacyjna skarżyć w swych sprawozdaniach, iż niemieccy ziemianie, którzy ofiarują jej swe dobra na sprzedaż, wy-

wierają nacisk i grozą, iż „w razie nieprzyjęcia ich oferty, majątek przejdzie w ręce polskie, tak iż nie można badać ofert spokojnie i rzeczowo”. Podrobie ziemi podniosło w wysokim stopniu rolnictwo w Księstwie, wpłynęło na ulepszenie środków komunikacyjnych, oraz na materialne i społeczne podźwignięcie proletariatu polskiego.

Powstałe spółki parcelacyjne rozpoczęły intensywną działalność. Powodzenie miały wielkie, głównie dlatego, iż w Poznańskim żyje blisko ówczesnego miliona właścicieli drobnych dwumorgowych gospodarstw, którzy, aby się wyżywić, muszą udawać się bądź to na roboty rolne, jako czeladź folwarczna, bądź też jako robotnicy do fabryk na zachodzie Niemiec. Ci wszyscy prawie bez wyjątku mają jedno, jedyne pragnienie: nabyć gospodarstwo dostatnie i osiąść na niem z rodziną. Pracują tedy u obcych w pocie czoła, a każdy zaoszczędzony grosz składają w banku, który zajmuje się dostarczeniem paru hektarów ziemi, zahypotekowując na niej wysokie roczne raty, które właścicieli spłaca punktualnie ze swego zarobku.

W odpowiedzi na te zdobycze polskiego włościanstwa, rząd pruski postarał się o przeprowadzenie w Sejmie ustawy osadniczej, o której Europa dowiedziała się przy sposobności stynego na cały świat wozu Drzymały.

I tak szedł jeden ucisk za drugim, równocześnie z najdalej idącym wspomaganie i popieraniem kolonistów, które kosztowało kasę państwa przez lat dwadzieścia marek 294,421,540.

Za te świadczenia pieniężne ma komisja stały wpływ na kolonistów, a kontrakty z nimi są opatrzone takimi warunkowaniami, że ziemia raz zagarnięta przez komisję, nie może już nigdy przejść w ręce polskie. Komisja kolonizacyjna bilans swój dotychczasowy zamyka tym, że wyparła ze swych siedzib około 50,000 ludności polskiej, założyła paręset nowych wsi, w których przybyły żywioł niemiecki stanowi obecnie 3 procent ludności obu polskich prowincji.

To wszystko, jak i rozrost miast, otoczonych kolonistami, nie zadowoliło hakatystów, rozpoczęli się coraz wygodniej na zlotodajnym podłożu funduszu kolonizacyjnego. Wywierali tak długo presję na niemiecką opinię publiczną, aż w roku 1908 uzyskali od sejmu ustawy o wyłączeniu. Konserwatywni agrarjusze i sfery rządowe, w dobrze zrozumianym własnym interesie, nie zapalają się do tej ustawy, toczy się więc obecnie walka o jej zastosowanie.

Tak mniej więcej przedstawia się dziś obraz tej zaciekłej walki o ziemię, trwającej czwartej wieku, a zapoczątkowanej — jak powiadają hakatysci — przez Fryderyka Wielkiego. Jak przed dwudziestu pięciu laty, stoi naprzeciw polaków silna biurokracja, zapalczywi karyerowicze, podejrzanej wartości „uczni”, a przede wszystkim

ZAWIADOMIENIE.

Niniejszem zawiadamiam Sz. swoich odbiorców, że z dniem 1-go Maja

FABRYKA I SKŁAD KEFIRUprzeniesione zostaną z Pasażu Meyera Nr. 5 na ulicę **Mikołajewską № 31** (parter) do lokalu zakupionego przezemnie składu**Masła Kujawskiego**, który nadal w tym samym zakresie prowadzić będę.Jednocześnie z **Kefirem** rozsyłać będę do domów i **masło śmietankowe i kuchenne** w wyborowych gatunkach.**B. Patzerowa.**

1490

ODEON

W piątek i sobotę, dnia 5 i 6 Maja 1911 roku.

Wspaniały program w 4 cz.

Telefon 15-81.

Między innymi:

Jaś zadżumiony komiczne.**Roleje losu** dramat. w wyk. najlepsz. ameryk. artyst.**Najmniejsi siłacze** natura.

1737

ZAKŁAD hydropatyczno-leczniczy**„CHOJNY”**

pod ŁODZIĄ.

Sanatorium dla chorych nerwowych i wewnętrznych.**(Leczenie Alkoholizmu i Morfinizmu)**

pod kierunkiem specjalisty

D-ra med. ALEKSANDRA FABIANA.

Połączenie telefoniczne № 287. — Prospekty gratis na żądanie.

Sezon tegoroczny rozpoczyna się 1-go maja.

1408

Znane ze swej dobroci papierosy

„KREM”

100 szt. 60 k., 25 szt. 15 k., 10 szt. 6 k., 5 szt. 3 k.

poleca fabryka

Akc. Tow. A. N. Szaposznikowa i S-ki
w Petersburgu.

1513

Dostać można wszędzie.

KOCIOŁ**KORNWALIJSKI**50 mtr. 2, 6 atmosfer, w dobrym stanie kupi i prosi o oferty **Zarząd Dóbr Lućmierz pod Zgierzem.**

1454-6-2

RESTAURACJA „PFAFFENDORF”

Przedalnia № 64. — W niedzielę d. 7 i w poniedziałek d. 8 maja

KONCERT

orkiestry Pańki Strzelców w Niedzielę, a w Poniedziałek—Scheiblerowskiej pod dyrekcją p. A. Thonfelda.

Jednocześnie zawiadamiam Sz. Pabliczność, że w każdą Niedzielę i święta odbywać się będą koncerty.

Ogród oświetlony elektrycznością.

Z poważaniem **A. BRAUNE.**

1734

DO PRACOWNI
KONFEKCYI DAMSKIEJ
Wł. JANISZEWSKIEJ
POTRZEBNEkompletnie zdolne
Staniczarki.Ulica Przejazd № 16, I-sze
piętro od fronta.Oryginalna pudełka Pigulek
Cauvin'a zaopatrzone są w plombę
komorową. 831-18-1074, morgów ziemi za Zgierzem,
w tem łąka i sad, z zabudowa-
niami**do sprzedania.**Informacji udziela Jerozal, ul.
Nowo-Sikawska 20 1516**Kucharka i pokojowa**
polki, mówiące po niemiecku
potrzebne zarazna wyjazd do Szwajcaryi do do-
ma polskiego, Kantor stażących,
Nawrot 2. 1614-3-1**Letnie mieszkania**w Galkówku, naprzeciw stacyi,
ładnie urządzone, składające się
z 1, 2 lub 3 pokoi z kuchniami,
werandami, piwnicą, do wynajęcia
zaraz. Ceny przystępne. Dzielna
№ 52, W. Poliński. 1426-3-3

Doktor

Eugenia Kerer-Gerszuni**CHOROBY KOBIEC.**Piotrkowska 121. Przyjmuje od
3-6 po poł. W niedziela od
godz 9 do 12 rano. 4216r**Dr. Rejt**Średnia. 5 Spec.: Choroby skórne,
włosów, weneryczne, kosmetyka.
Leczenie syphilisu salwarsanem
EHRLICH-HATA 606.Godziny przyjęć: od 8-1 po poł
i od 4-8 w. W niedziela i święta
od godz 9-2 pp. Poczekałnia dla
Pań oddzielna 535-r**DO SPRZEDANIA**2 używane wodno-rurkowe kotły „Steinmüllera“ po 70 m²
powierzchni ogrzewalnej i 9 atm. ciśnienia roboczego.**Towarzystwo Akcyjne Zakładów Bawełnianych**
Karola Scheiblera w ŁODZI.

1703

1521

Ważne dla pań gospodyń!**Kawy palone! Kawy palone!**najnowszym systemem elektrycznym aromatyczne i wyboro-
we w smaku jak:**Mieszanka z Mokką** | **Mieszanka Ceylońska**
Mieszanka Costarica | **Mieszanka Domingo****Kawa gospodarska** i inne od 58 kop. do 1.20 za f.Następnie: **Herbatę Tow. „Karswana”,**
Kakao w puszkach i na wagę,
Biszkopty, Czekolady i Czekoladkipoleca: **A. Glugla, ul. Nawrot № 47.**

1312

„SAPONIA”zmywa i czyści bez wysiłku: szkła, porcelany, metale, marmary,
emalie, drzewa, linoleum etc.—Do szyb, schodów marmarowych
i waniń specjalnie się poleca. — Mydło, soda i szrotki
zbyteczne. — Ręce zabrudzone przy pracy zmywa idealnie
„SAPONIA DO RAK”.Do nabycia wszędzie. — Główny przedstawiciel
B. Kamiński, Łódź, ulica Krótka № 9.**Zarząd Pabianickich 7-io klasowych**

męskiej i żeńskiej

Szkół Handlowychniniejszym zawiadamia, że egzaminy wstępne do wszystkich klas od-
bywać się będą w dniach 18 maja i od 13 do 17 czerwca b. r.

Podania na imię Dyrektora przyjmuje kancelarya szkół. 1609

ZAKŁAD KĄPIELOWY**WIDZEWSKA 120.**

Poleca kąpiele:

światłne, skrzynkowe, elektryczne.**Skrzynkowe parowe, gazowe, żelazne, siarczane, jo-
dłowe** i t. d., pomocne bardzo przy artretyzmie, reumatyzmie, cho-
robach nerwowych i ogólnych osłabieniach. Równocześnie może być
stosowany masaż. Zakład pozostaje pod kierunkiem biegłego
kąpielowego. Otwarty codziennie od 9 r. do 7 w. 1617-12-4